

اظهار نظر کارشناسی درباره:

« طرح ایجاد مناطق ویژه اقتصادی »

(اعاده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح ایجاد مناطق ویژه اقتصادی که در تاریخ ۱۳۹۸/۱۱/۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده بود به جهت مغایرت با اصول هشتادوپنجم و هفتادوپنجم قانون اساسی و داشتن ابهام و نیز در راستای بند «۲» اصل یکصدودهم قانون اساسی (نظر هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام) از سوی شورای نگهبان جهت رفع ایرادات به مجلس شورای اسلامی اعاده شده بود. کمیسیون اقتصادی در تاریخ ۱۳۹۹/۲/۲ جهت رفع این ایرادات، بر مصوبه قبلی مجلس (مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۱) اصرار کرده است که براین اساس، تمامی ایرادات مذکور در نامه مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۲۶ شورای نگهبان در چهار بند، باقی به نظر می‌رسد.

مخصوصی سخن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۵۰۷

شماره چاپ:

۱۸۸۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۹/۲/۲۴

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

بررسی نظرات شورای نگهبان

۱. مغایرت با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی

در تبیین ایراد همانگونه که در گزارش ۲- ۲۴۰۱۶۳۱۰ مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲۳ مرکز پژوهش‌های مجلس به تفصیل توضیح داده شده است، تعیین قلمرو مناطق ویژه ماهیتاً یک عمل تقنینی محسوب می‌شود و در صلاحیت مجلس است و قابل تفویض به دولت نیست. براین اساس ایجاد مناطق ویژه اقتصادی بدون تعیین محدوده آن توسط مجلس، مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی ارزیابی گردید که با عنایت به اصرار کمیسیون بر مصوبه پیشین خود این ایراد به قوت خود باقی است.

۲. مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی

ایجاد مناطق ویژه اقتصادی جدید مستلزم اعطای برخی معافیت‌های مالیاتی و گمرکی می‌باشد و در نتیجه منجر به کاهش درآمدهای عمومی دولت می‌گردد. علاوه بر این، به دلیل تکلیف دستگاه‌های دولتی به تأمین خدمات عمومی مطابق با اقتضائات این مناطق، باعث افزایش هزینه‌های عمومی می‌گردد. در متن مصوبه مجلس هیچ راهی جهت جبران این کاهش درآمد و افزایش هزینه‌ها پیش‌بینی نشده است و به همین جهت ماده واحده مذکور مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی قلمداد شده است. این ایراد نیز کماکان باقی است.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۳۱۰-۳

تاریخ انتشار:

۱۳۹۹/۲/۲۸

۳. ابهام در تبصره «۵»

شورای نگهبان در ایراد بند «۳» خود، عبارت‌پردازی تبصره «۵» این ماده واحده را واجد ابهام ارزیابی نموده بود. توضیح اینکه در متن مصوبه مشخص نیست که بهره‌مند شدن موارد مذکور از مالیات به نرخ صفر، به‌منزله اجرای «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی» است یا موارد آن قانون توسعه پیدا کرده است. این ابهام کماکان باقی است.

۴. ایراد هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام

هیئت عالی نظارت در نامه شماره ۹۹۰۵۲/۰۱۰۱ مورخ ۱۳۹۸/۱۱/۰۸، این طرح را به‌دلیل تبعیض‌آمیز بودن مغایر بند «۱» جزء «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین^۱ دانسته بود. توضیح اینکه ایجاد منطقه ویژه اقتصادی منجر به در نظر گرفتن تسهیلات، معافیت‌ها و فرصت‌هایی برای آن منطقه می‌شود که اگر دلیل منطقی و روشنی برای آن وجود نداشته باشد به‌منزله ایجاد تبعیض نسبت به سایر مناطق کشور، خصوصاً مناطقی که دارای ویژگی‌های مشابه با مناطق ویژه اقتصادی جدید هستند خواهد شد. این مصوبه از آنجا که صرفاً مناطقی را بدون وجه تمایز روشنی به‌عنوان منطقه ویژه اقتصادی تعیین می‌کند، تبعیض‌آمیز بوده و با بند «۱» جزء «د» سیاست‌های کلی آمایش سرزمین مغایر است. شایسته ذکر است که اصلاحی در این راستا صورت نگرفته است.

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات فوق‌الذکر، از آنجا که برای رفع ایرادات و ابهام شورای نگهبان اقدامی انجام نشده است، ایرادهای مذکور به قوت خود باقی است.

۱- ایجاد امکانات عادلانه و فرصت‌های برابر و رفع تبعیض ناروا در مناطق کشور.